

УДК 159.9:[378.6:351.74(477)]

Павло Дмитрович ЧЕРВОНІЙ,

кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедри педагогіки та психології факультету № 3
Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8172-7732>

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КУРСАНТСЬКОГО КОЛЕКТИВУ

Процес реформування правоохоронної системи України має на меті створення принципово нової системи стосунків не тільки між громадянином та державою, а й між самими працівниками поліції, керівниками та підлеглими. Діяльність Національної поліції України, на наш погляд суттєво залежить не тільки від підготовки працівників поліції на етапі фахової підготовки, а й від уміння керівників навчальних курсів формувати ефективний службовий курсантський колектив.

Теоретичне дослідження зумовлене тим, що в умовах перехідного періоду від органів внутрішніх справ України до Національної поліції України підвищуються вимоги до рівня психологічного залучення працівників поліції в спільну службову діяльність, виникає необхідність у формуванні ефективного службового колективу працівників поліції. Умови, в яких здійснюється взаємодія членів колективу впливають на їх спільну службову діяльність, на задоволення процесом та результатом служби.

Вагомий внесок у розуміння проблем формування колективу зробили такі вітчизняні педагоги та вчені, як О. І. Амоша, А. М. Колот, та інші вітчизняні вчені [1, 3]. Щодо визначення поняття колективу психолог А. Г. Ковальов стверджує, що таким є група людей, які співробітничать один з одним. Без співробітництва та взаємодопомоги немає і не може бути колективу, не може бути спільності [2, с. 18].

Метою публікації є висвітлення та узагальнення теоретичних підходів щодо формування колективу, виявлення особливостей формування курсантського колективу як основи ефективної службової діяльності у ВНЗ із специфічними умовами навчання.

Згуртований курсантський колектив виникає не одразу. У своєму становленні він залежить від підібраних молодших командирів та умінь керівників навчальних курсів. Це тривалий процес становлення, який розпочинається з «курсів молодого бійця» на першому курсі й завершується святковим випуском, вручення дипломів та лейтенантських погонів, і дуже часто це процес буває непростим, тернистим і не завжди завершується успішно.

А це залежить від низки обставин, а саме:

- обставини, що впливають на формування будь-якого колективу;
- знання, уміння і досвід керівника навчального курсу по формуванню курсантського колективу;
- рівня розвитку організаторських якостей керівників навчальних курсів;
- розчарувань в курсанті, які виникають після вступу до ВНЗ із специфічними умовами навчання.

Формування курсантського колективу має свої особливості, тому що в нього потрапляють не за симпатіями чи інтересами, а ті курсанти, які пройшли через рекрутингові служби, професійний відбір та склали іспити на певні факультети, сформували з них навчальні групи та навчальні курси. Із цих різних першокурсників необхідно сформувати курсантський колектив. Тому виникають протиріччя у формуванні курсантського колективу. До них належать:

1) уявлення між керівниками навчальних курсів та курсантами про мету курсантського колективу. Якщо це уявлення збігається, чітке, ясне і відповідає внутрішнім переконанням та прагненням, то курсанти готові заради її досягнення повністю чи частково відмовитися від свободи рішень та вчинків і підкоритися вимогам;

2) між ефективною організацією та позитивною оцінкою результатів діяльності колективу. Якщо колектив досяг певних успіхів у процесі спільної роботи, то необхідно про це говорити й заохочувати. Таким чином курсанти впевнюються в один одному, група стає колективом і вони з ентузіазмом налагоджуватимуть співпрацю;

3) між вивченням та застосуванням психологічної і соціально-психологічної сумісності членів колективу. Основу першої складає відповідні особисті психологічні особливості та темперамент курсантів, оскільки кожний з них має свої достоїнства і недоліки; в основі другої –

відповідність професійним та моральним якостям, навчання та проживання в гуртожитку осіб різної статі.

Курсантський колектив формується та змінюється під впливом внутрішніх (характер служби, дисциплінованість та організація навчання) і зовнішніх факторів (демографічні особливості, юридичні та моральні норми суспільства, етичні норми).

Одним з найважливіших чинників формування функціонально-рольової структури колективу є, на мій погляд, грамотна діяльність керівника навчального курсу та його взаємодія із активом курсу.

Уміння та навички керівника навчальних курсів по формуванню колективу особливо важливі, бо йому потрібно об'єднати усіх курсантів навчальних груп і навчити їх ефективно співпрацювати на загальну мету в атмосфері співробітництва.

Також важлива організаційна робота полягає в розподілі повноважень молодших командирів та старост груп; обговорення проблем, проведення дискусій; аналіз ходу і результатів роботи та навчання; забезпечення зворотного зв'язку з курсантами та командирами груп.

Список бібліографічних посилань

1. Амоша О. І. Інноваційний шлях розвитку України: проблеми та рішення. *Економіст*. 2005. № 6. С. 28–32.

2. Ковалев А. Г. Коллектив и социально-психологические проблемы руководства. 2-е изд., доп. М. : Политиздат, 1978. 279 с.

3. Колот А. М. Мотивація персоналу : підручник. Київ : КНЕУ, 2002. 337 с.

Одержано 07.11.2017